

Protokół nr 1/2022

Komisji Rewizyjnej z kontroli przeprowadzonej w Wydziale Środowiska i Rolnictwa Starostwa Powiatowego w Nowym Mieście Lubawskim w dniu 15 lutego 2022 roku

Na podstawie uchwały Nr XL/252/2022 Rady Powiatu w Nowym Mieście Lubawskim z dnia 27 stycznia 2022 roku w sprawie zlecenia Komisji Rewizyjnej przeprowadzenia kontroli, Komisja Rewizyjna Rady Powiatu w Nowym Mieście Lubawskim w składzie:

Jan Czapliński - Przewodniczący Komisji

Andrzej Lewandowski - Sekretarz

dnia 15 lutego 2022 roku przeprowadziła kontrolę w Wydziale Środowiska i Rolnictwa Starostwa Powiatowego w Nowym Mieście Lubawskim.

Przedmiot kontroli: Prawidłowość postępowania w zakresie udzielania informacji o środowisku i prowadzenia kontroli rekultywacji nieczynnej żwirowni w Nielbarku.

Komisja podjęła następujące czynności kontrolne:

1. przeanalizowała dokumenty związane ze sprawą: pismem z Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska z dnia 3 stycznia 2022 roku znak BP-ZKW.052.1.2022.MO (data wpływu do kancelarii Starostwa Powiatowego – 4.01.2022 r. , data wpływu do Biura Rady – 11.01.2022 r.) przekazującym według właściwości skargę panów: /wyłączenie jawności w zakresie danych osobowych; na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej; jawność wyłączyła Anna Andrzejczak - kierownik Biura Rady Powiatu/ oraz wniosek o przeprowadzenie kontroli – pismo stanowi załącznik numer 1 do protokołu,
2. zapoznała się z pisemnymi wyjaśnieniami Starosty Nowomiejskiego z dnia 21 stycznia 2022 r. – załącznik numer 2 do protokołu,
3. zapoznała się z ustnymi wyjaśnieniami Naczelnika Wydziału Środowiska i Rolnictwa

Prawidłowość udzielania informacji odnośnie rekultywacji terenów po nieczynnej żwirowni w Nielbarku

3 grudnia 2021 roku drogą mailową z adresu /zanonimizowano/ wpłynął wniosek o udzielenie szczegółowych informacji: „kiedy były przeprowadzone kontrole rekultywacji terenu nieczynnej żwirowni w Nielbarku w latach 2017-2021 oraz o udostępnienie wyników przeprowadzonych kontroli rekultywacji terenu żwirowni w Nielbarku przez Starostę Nowomiejskiego oraz wydanych w tej sprawie zarządzeń, tj. protokołów kontroli we wskazanych wyżej latach”. Wnioskodawcy czyli /zanonimizowano/ złożyli wniosek w oparciu o przepisy ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej.

Wniosek został zarejestrowany w dzienniku kancelaryjnym Starostwa Powiatowego pod numerem 13822/21.

W odpowiedzi na wniosek Naczelnik Wydziału Środowiska i Rolnictwa Krzysztof Puwalski również drogą mailową, dnia 13 grudnia 2021 r. poinformował, że w latach 2017 – 2021 przeprowadzono jedną kontrolę – 11 sierpnia 2021 r. w spółkach: /zanonimizowano/, a skany protokołów wnioskujący otrzymali już wcześniej (18 sierpnia 2021 r. na wniosek o udostępnienie informacji publicznej złożony drogą mailową). Ponadto poinformował, że odbyła się jeszcze jedna kontrola – 12 marca 2015 r. czyli poza okresem objętym wnioskiem. Jednocześnie Naczelnik Wydziału wskazał, że kontrolę rekultywacji regulują przepisy art. 27 ust. 3 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1326). Kontrola ta odbywa się poprzez sprawdzenie co najmniej raz w roku zgodności wykonywanych zabiegów z dokumentacją rekultywacji gruntów, a zwłaszcza wymagań technicznych oraz ich terminowości, ze szczególnym uwzględnieniem obowiązku zakończenia rekultywacji w okresie 5 lat od zaprzestania

działalności przemysłowej. Oznacza to przede wszystkim weryfikację wykonania obowiązku złożenia sprawozdania o powstałych zmianach w zakresie gruntów podlegających rekultywacji. W przypadku złożenia informacji zerowej tj. o niewykonaniu w poprzednim roku kalendarzowym żadnych czynności w tym zakresie i niezastąpieniu żadnych zmian na gruncie, sprawdzanie w formie kontroli terenowej jest bezprzedmiotowe. W odniesieniu do gruntów podlegających rekultywacji w Nielbarku, informacje o zmianach i postępie prac rekultywacyjnych były składane. Wynikało z nich, że postęp prac rekultywacyjnych był zerowy, a przedsiębiorca wskazywał, że na tym terenie nadal prowadzona jest działalność przemysłowa, w oparciu o decyzję Marszałka Województwa Warmińsko – Mazurskiego. Poinformowano wnioskujących, że dokumenty związane z tymi czynnościami mogą być udostępnione na wniosek lub informacje mogą być przekazane ustnie w siedzibie Wydziału, a dokumenty przedłożone do wglądu.

14 grudnia 2021 r. wnioskujący przesłali drogą mailową wniosek podobny w treści, z wyjątkiem okresu – tym razem wskazano lata 2015 – 2021 z uszczegółowieniem, że chodzi o dokumenty, sprawozdania, protokoły kontroli we wskazanych latach. Powołano się na ustawę z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2176 z późn. zm) oraz ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 z późn. zm.)

Tego samego dnia Naczelnik Wydziału wyjaśnił, że nie ma innych protokołów z kontroli, poza tymi, które wnioskujący już uzyskali, natomiast inne dokumenty o jakie wnioskują możliwe są do uzyskania w określonym trybie – na formalny wniosek i za odpłatnością. Naczelnik zadeklarował chęć współpracy i zachęcił do bezpośredniego kontaktu, aby można było sprecyzować o jakie dokładnie dokumenty chodzi. Dnia 17 grudnia 2021 r. Naczelnik Wydziału przesłał wnioskującym skan protokołu z kontroli w 2015 roku i ponownie wskazał, że pozostałe informacje mogą być udostępnione na pisemny wniosek z podaniem adresu wnioskującego oraz skonkretyzowanym żądaniem o jakie informacje chodzi. Poinformował również, że informacje o środowisku niewymagające wyszukiwania w archiwum, mogą być udostępnione bez pisemnego wniosku, w formie ustnej w Wydziale lub telefonicznie.

Skany wydruków z korespondencją między wnioskującymi, a Naczelnikiem Wydziału stanowią załącznik numer 3.

Podsumowując, wnioskujący otrzymali dwa protokoły z kontroli w latach 2015 i 2021. Na posiedzeniu Komisji Skarg, Wniosków i Petycji w dniu 2 lutego 2022 r. /zanonimizowano/ potwierdzili, że otrzymali obydwie protokoły.

W pozostałych latach kontroli w terenie nie było, ponieważ przedsiębiorca wykazywał, że postęp prac rekultywacyjnych jest zerowy. Do chwili obecnej wnioskujący nie złożyli pisemnego wniosku o udostępnienie informacji o środowisku ani nie wyrazili chęci uzyskania informacji na miejscu bądź telefonicznie.

Prawidłowość prowadzenia kontroli rekultywacji terenów w Nielbarku

Decyzją Wojewody Toruńskiego z 22 października 1996 r. Bydgoskie Kopalnie Surowców Mineralnych w Bydgoszczy nabyły prawa użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej w Nielbarku na okres 99 lat. Decyzja na rzecz BKSM dotyczyła całego terenu zakładu górniczego - ponad 80 hektarów. BKSM nie miały następcy prawnego. Aktem notarialnym z 20 września 2004 r. całe mienie zakładu nabyło Przedsiębiorstwo Budowlano – Montażowe i Prefabrykacji KAMAL, a krótko później odsprzedało część gruntów (około 27 hektarów) osobie prywatnej – panu /zanonimizowano/. Był to teren zakładu przerobczego, gdzie nie było prowadzonej eksploatacji kruszywa. Były tam budynki biurowe, techniczne oraz miejsce gdzie były usytuowany sprzęt. Na tym terenie zostały też zgromadzone przez lata hałdy piasku odsiewkowego. W akcie notarialnym sprzedaży gruntów na rzecz pana /zanonimizowano/ zapisano: „Strony przedłożyły (...) pismo Starostwa Powiatowego w Nowym Mieście Lubawskim z dnia 18 stycznia 2005 roku stwierdzające, że obowiązki dotyczące rekultywacji gruntów na podstawie art. 20 ust. 6

ustawy

o ochronie gruntów rolnych i leśnych zostaną przeniesione decyzją na nabywcę po dostarczeniu odpisu aktu notarialnego, w którym zostanie zamieszczony zapis mówiący o przejęciu obowiązku rekultywacji przedmiotowego terenu przez /zanonimizowano/, który to w pisemnym oświadczeniu z dnia 17 stycznia 2005 roku zobowiązał się do przejęcia obowiązku rekultywacji gruntów o powierzchni 27,81,55 hektara". BKSM prowadząc eksploatację kruszywa były zobowiązane do późniejszej rekultywacji gruntów. Okres zakończenia rekultywacji wynosi 5 lat od zakończenia działalności przemysłowej. Obowiązek rekultywacyjny jest co do zasady niezbywalny. Należy do tego, kto spowodował degradację gruntu. Jednak w tym przypadku zakłady BKSM nie miały następcy prawnego. Nastąpiła likwidacja zakładu. Rekultywacja była prowadzona na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Z kolei w przepisach ustawy prawo geologiczne i górnicze był i nadal jest zapis, że w przypadku kiedy nie ma następców prawnych zakładu zobowiązanego do rekultywacji, to obowiązek ten z mocy ustawy przenosi się na władającego nieruchomością. Firma KAMAL chcąc się zabezpieczyć przed egzekucją tego obowiązku, wystąpiła do Starostwa, żeby przenieść ten obowiązek z chwilą zawarcia aktu notarialnego na pana /zanonimizowano/. I tak się stało. Kierunek rekultywacji nie zmienił się. Decyzja rekultywacyjna dla zakładu górniczego była wydana przez Naczelnika Gminy Kurzętnik w 1988 roku. Tam określono jedynie kierunek rekultywacji, nie określono innych warunków. Nie było również żadnej dokumentacji rekultywacyjnej (harmonogramu rekultywacji).

Pan /zanonimizowano/ nabył grunty za cenę 1 220 zł. Kwota ta była powiększona o kwotę prac rekultywacyjnych, które zostały oszacowane na 230 tys. zł. W 2017 roku pan /zanonimizowano/, założył kilka spółek, dwie z nich: /zanonimizowano/ zostały zasilone przez niego jako jednego z udziałowców prawem użytkowania wieczystego. Prawo to zostało wniesione aportem do spółek. Krótko po tym firma /zanonimizowano/ rozpoczęła na tym terenie działalność polegającą na pozyskaniu piasku odsiewkowego z istniejących hałd. W 2018 roku uzyskała decyzję Marszałka Województwa Warmińsko – Mazurskiego zezwalającą na wydobywanie odpadów ze składowiska, a w tym wypadku polegało to na wydobyciu piasku odsiewkowego z hałd.

Decyzja Marszałka przewiduje wydobycie 800 tysięcy ton piasku odsiewkowego na 10 lat czyli do 2028 roku. Ponadto w decyzji Marszałka dość niejednoznacznie określono, że eksploatacja piasku odsiewkowego ma być prowadzona do poziomu wewnętrznej drogi technicznej. Z wyjaśnień przedstawionych przez Naczelnika, jeżeli chodzi o sprawy dotyczące rekultywacji Wydział Środowiska i Rolnictwa od lat ściśle współpracuje z Okręgowym Urzędem Górniczym. Fakt wydobycia poniżej drogi technicznej może stwierdzić jedynie OUG. Wydział nie ma takich kompetencji. Decyzja wygaśnie w 2028 roku i w ciągu 5 lat od tego czasu powinna być wykonana rekultywacja, przy czym rekultywacja w kierunku leśnym powinna być rozpoczęta już 2, 3 lata wcześniej. Obecnie toczy się postępowanie w kierunku sprawdzenia czy wydobyto cały piasek z hałd i czy nastąpiło wydobycie poniżej drogi technicznej.

Rekultywacja jest prowadzona na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1326 z późn. zm.) Grunty, o których mowa były nieużytkami. Ich wartość użytkowa wynosi 0. Rekultywacja może być prowadzona w kierunku leśnym lub rolnym. W tym przypadku ma to być rekultywacja w kierunku leśnym. Na niektórych działkach rekultywacja postępuje na drodze naturalnej. Jeżeli chodzi o tereny, gdzie doszło do zgromadzenia odpadów (co potwierdziła kontrola WIOŚ w dniu 22 kwietnia 2021 r.) rekultywacja nastąpi na podstawie innych przepisów (o szkodach w środowisku). Taką decyzję wydaje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska.

Jeżeli chodzi o standardową rekultywację, każdy podmiot zobowiązany do rekultywacji corocznie składa sprawozdanie o postępie prac rekultywacyjnych. Wydział Środowiska i Rolnictwa kontroluje to na zasadzie dokumentacji czyli w oparciu o przedłożone sprawozdanie. W sytuacji kiedy podmiot w sprawozdaniu oświadcza, że w danym okresie nie prowadził żadnych prac rekultywacyjnych, a termin zakończenia prac jest odległy, nie ma kontroli w terenie.

12 marca 2015 r. odbyła się kontrola w terenie tj. dokonano ustaleń na gruncie w formie protokołowanego spotkania dotyczącego planów rekultywacji. Ustalono wówczas, że na terenie nieruchomości znajdują się biura oraz składowane materiały budowlane, które wskazują, że tym terenie prowadzona jest działalność. Kopia protokołu stanowi załącznik numer 4.

Po kontroli, pismem z dnia 6 maja 2015 r. wezwano przedsiębiorcę do przystąpienia do rekultywacji gruntów zdewastowanych, które są zbędne do prowadzenia działalności. Przedsiębiorca w odpowiedzi poinformował, że prowadzi tam działalność polegającą na pozyskiwaniu piasków odsiewkowych z hałd, działalność polegającą na przygotowaniu terenu do rekultywacji. W kolejnych latach wzywano przedsiębiorcę do składania corocznych sprawozdań. Świadczy o tym obszerna korespondencja między Wydziałem, a przedsiębiorcą. Przedsiębiorca składał informacje, że postęp prac rekultywacyjnych wynosi 0. 11 sierpnia 2021. odbyła się kontrola w terenie w spółkach /zanonimizowano/ W wyniku kontroli zobowiązano spółki do niezwłocznego przystąpienia do rekultywacji i zakończenia jej w możliwie najkrótszym czasie z zachowaniem ustalonego wcześniej kierunku zagospodarowania – kierunku leśnego. Zalecono opracowanie dokumentacji rekultywacyjnej – planu prac rekultywacyjnych.

Kopie protokołów nr 3/21 i 4/21 stanowią załączniki numer 5 i 6.

Pismem z dnia 18 listopada 2021 r. firma /zanonimizowano/ poinformowała, że jest w trakcie przygotowywania opracowania uproszczonej dokumentacji rekultywacyjnej (Prezesem Zarządu obydwu spółek: /zanonimizowano/ jest pan /zanonimizowano/

Wydział Środowiska i Rolnictwa współpracuje też ściśle z WIOŚ i OUG. Jeżeli OUG ustali, że 800 tysięcy ton piasków odsiewkowych zostało już wydobyte, można będzie wystąpić do Marszałka o wygaszenie decyzji, aby potem egzekwować obowiązek rekultywacyjny.

Wnioski

1. Sprawa rekultywacji wyrobiska poźwirowego w Nielbarku o powierzchni 27,81,55 hektara wykazuje charakter wielopodmiotowy, gdzie obowiązek rekultywacji przechodził na kolejnych użytkowników stosownymi umowami. Na chwilę obecną zobowiązanie rekultywacji spoczywa na dwóch podmiotach, które obecnie opracowują harmonogram rekultywacji.
2. Podczas dotychczasowych kontroli rekultywacji przez Wydział Środowiska i Rolnictwa Starostwa Powiatowego nie stwierdzono postępu rekultywacji oraz dokumentów odnośnie jej przeprowadzania. Powyższe stwierdzono w protokołach z kontroli w 2015 r. - 1 szt. oraz 2021 r. – 2 szt.
3. Z przeprowadzonej kontroli dokumentów wynika, że decyzja o pozyskaniu piasku odsiewkowego z terenu poddanemu rekultywacji wydana przez Marszałka Województwa Warmińsko – Mazurskiego obowiązuje do 2028 roku i może przenieść w czasie obowiązek do czasu zakończenia działalności przemysłowej.
4. Wydział Środowiska i Rolnictwa Starostwa Powiatowego prowadzi kontrole rekultywacji w oparciu o wcześniej złożone roczne sprawozdania przedsiębiorcy. W przypadku niewykonywania prac w roku poprzednim, odstępuje się od przeprowadzenia lustracji terenowej. Z uwagi na ograniczony wstęp na teren, na którym jest zakład o działalności górniczej, Wydział nie przeprowadza innych kontroli niż dotyczące rekultywacji.
5. Informacje dotyczące wyrobiska kierowane były do Wydziału Środowiska i Rolnictwa w formie zwykłego emaila z adresu prywatnego mieszkańców. Odpowiedzi Wydziału udzielane były również drogą mailową na adres prywatny, zgodnie z adresem wnioskującego.
6. Oczekiwania mieszkańców odnośnie otrzymania konkretnych odpowiedzi na pisma nie zostały jednoznacznie zdefiniowane w zapytaniach. Wydział pouczył wnioskujących o istniejących formalnie drogach zadawania pytań i udzielania odpowiedzi, również tych, które udzielane są odpłatnie.

7. Zainteresowani mieszkańcy nie odnieśli się do zaleceń Wydziału i dotychczas nie skorzystali z innej drogi niż tylko droga mailowa.

Zalecenie pokontrolne

Wprowadzić jednolity obowiązujący w Starostwie Powiatowym system udzielania informacji publicznej zgodny z obowiązującym prawem, aby w przypadku skarg i odwołań organ kontrolujący mógł jednoznacznie odnieść się do aktualnie obowiązującego zarządzenia.

Wniosek końcowy

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych, uwzględniając wymianę dotychczasowych informacji pomiędzy mieszkańcami wsi Nielbark, a Wydziałem Środowiska i Rolnictwa Starostwa Powiatowego w Nowym Mieście Lubawskim, na obecnym etapie prowadzenia postępowania, skargę należy uznać za bezzasadną.

Protokół podpisano bez zastrzeżeń/z zastrzeżeniami na piśmie, które załączono do protokołu.

Nowe Miasto Lubawskie, dnia 21 lutego 2022 r.

Podpis Starosty

.....

Podpisy członków komisji

1

2